

Samen rondom het Woord

(een weergave van een grammatica-sessie)

- Ja, luister eens, broeder, je hebt nu zoveel grammatica met ons gedaan, en – sorry hoor – in zo’n sneltreinvaart, kunnen we vandaag niet eens gewoon een Bijbelgedeelte behandelen?
- Kunnen we doen, wat hadden jullie in gedachten?
- Ja, dat weten we niet, hoor, kies jij maar...
- Mag ik het dan op mijn manier doen, samen?
- Als jij dat wil...
- Alleen maar het Grieks, hè.
- Oké.

Analyse van Romeinen 1: 1-4

**ΠΑΥΛΟΣ ΔΟΥΛΟΣ ΧΡΙΣΤΟΥ ΙΗΣΟΥ ΚΛΗΤΟΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ
 ΔΦΟΡΙΣΜΕΝΟΣ ΕΙΣ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΘΕΟΥ Ο ΠΡΟΕΠΕΝΓΕΙΛΑΤΟ
 ΔΙΑ ΤΩΝ ΠΡΟΦΗΤΩΝ ΑΥΤΟΥ ΕΝ ΓΡΑΦΑΙΣ ΑΓΙΑΙΣ ΠΕΡΙ ΤΟΥ
 ΥΙΟΥ ΑΥΤΟΥ ΓΕΝΟΜΕΝΟΥ ΕΚ ΣΠΕΡΜΑΤΟΣ ΔΑΒΙΔ ΚΑΤΑ ΣΑΡΚΑ
 ΤΟΥ ΟΡΙΣΘΕΝΤΟΣ ΥΙΟΥ ΘΕΟΥ ΕΝ ΔΥΝΑΜΕΙ ΠΝΕΥΜΑ ΑΓΙΩΣΥΝΗΣ
 ΕΞ ΑΝΑΣΤΑΣΕΟΣ ΝΕΚΡΩΝ ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ΗΜΩΝ**

De woorden 'Paulos', 'doulos', 'klētos', 'apostolos' en 'aphorismenos' staan allemaal met elkaar in verband door het achtervoegsel -os.

-os is in dit geval een mannelijk achtervoegsel, in de 1^e naamval.

'Paulos' is de 1^e naamval mannelijk, het onderwerp dus van de zin.

Dus de volgende woorden op -os horen allemaal bij het onderwerp.

Want Paulus is die 'doulos' (de slaaf) en 'kletos' betekent 'geroepen', en een 'apostolos' is een 'afgevaardigde'.

Door het achtervoegsel -os horen deze woorden bij elkaar, bij dezelfde persoon, bij Paulus.

En dan zeg je: 'Ja, dat die woorden bij elkaar horen, dat kan ik in de NBG-vertaling ook lezen.'

Ja, maar in het Grieks kun je het *bewijzen*, dat die woorden allemaal bij elkaar horen.

Paulus noemt zichzelf een 'doulos' en een 'kletos apostolos'.

En dan komt de verdere aanduiding 'aphorismenos', 'afgezonderd zijnde'.

Het achtervoegsel '-ou' van 'christou iesou' betekent 'van'.

Dus Paulus is niet zo maar een 'doulos', nee, hij is een 'doulos' **van** Christus Jezus.

Het woord 'eis' betekent 'tot in', 'naar binnen toe'.

'eis' heeft altijd de vierde naamval.

Paulus is afgezonderd 'tot in' het 'euangelion' - het goede bericht.

Het 'goede bericht' staat in de vierde naamval, het is dan ook het lijdend voorwerp.

'theou' (uitgang -ou) is dan weer: **van** God'.

Het is dus niet zo maar een goed bericht, nee, het is het goede bericht **van** God, Gods goede bericht.

Je kunt dus deze eerste zin ontleden aan de hand van de uitgangen van de zelfstandige naamwoorden.

Gaan we nu naar 'dia tōn prophetōn'.

'dia', met de 2^e naamval, is 'doorheen' ('tōn prophetōn' is 2^e naamval meervoud).

God heeft het goede bericht 'van tevoren beloofd' (proepengeilato), door middel van zijn profeten, 'door zijn profeten heen' (zij waren een kanaal).

'autou' betekent weer **van** hem'.

Het zijn niet zomaar profeten, het zijn **Zijn** profeten, 'door middel van de profeten van hem'.

Dan kunnen we zien de plaats **waar** God dit goede bericht beloofd heeft: '**en** graphais hagiais', '**in** heilige geschriften'.

De 3^e naamval 'graphais hagiais' na het voorzetsel 'en' geeft de locatie aan.

Als je dan vraagt: **waar** heeft God het goede bericht van tevoren beloofd?

Dan is het antwoord: **in** heilige geschriften.

Dan krijgen we het woord 'peri', dat 'rondom' betekent, in de zin van: 'cirkelvormig'.

Dat 'goede bericht' gaat 'peri', 'rondom' zijn Zoon ('peri huiou autou').

Dat is interessant: dat goede bericht centreert zich rond zijn Zoon.

Eigenlijk kun je zeggen, dat de beloften in de 'graphais hagiais' (het Oude Testament) zich niet zozeer concentreren rondom (peri) Israël, maar rondom Gods Zoon.

Want die beloften gaan over zijn Zoon.

Dat zei Christus ook na zijn opstanding tegen zijn discipelen: dat de Schriften van Hem spreken.

Zie je die '-ou' bij 'genomenou'?

Het gaat dus over zijn Zoon (tou huiou autou – allemaal achtervoegsel '-ou'), en dat achtervoegsel '-ou' komt bij 'genomenou' terug.

Dat betekent dat 'genomenou' betrekking heeft op zijn Zoon.

Zó lees je het Grieks.

Je kijkt naar de uitgangen van de woorden en je probeert de verbanden te zien.

Dus je moet jezelf afvragen: 'waarom staat die uitgang '-ou' bij 'genomenou'?

Antwoord: omdat het woord 'genomenou' bij 'tou huiou autou' hoort.

'genomenou', 'wordende' – zijn Zoon is 'wordende'.

'ek' betekent 'uit', 'sperma' is 'sperma', of 'zaad' (dat is niet zo moeilijk, natuurlijk).

Dabid – (van) David, 'kata sarka', 'naar het vlees'.

Nou kom je weer die '-ou' tegen: 'tou'.

Waar slaat die 'tou' dan op?

Die slaat nog steeds op 'genomenou' en - verder terug - op 'tou huiou autou'.

Dus die 'tou' slaat nog steeds op Christus.

Zo analyseer je dat.

'horisthentos' betekent 'bepaald wordende' in de 2^e naamval, evenals 'tou'.

Dan weer die '-ou's': 'huiou theou', 'van-zoon van-God.

'en dunamei': 'in kracht' (3^e naamval), de locatie van 'horisthentos'.

'pneuma' betekent 'geest', 'hagiosunes' betekent 'heiligheid', eigenlijk 'heilig-tezamenheid'.

Je krijgt nu voor de tweede keer 'ek', alleen hier 'ex', vanwege de beginklinker 'a' van het woord 'anastaseōs'.

'anastaseōs' betekent: 'van-opstanding', 'nekrōn' betekent: 'van-doden'

En dan laat ik je zo zien hoe je de exegese kunt verrichten.

Maar eerst: iesou (de '-ou' geeft aan dat het nog steeds nog steeds over de Zoon gaat), christou (van-Christus) tou (van-de) kuriou (van-heer) hemon (van-ons).

God belooft van tevoren het goede bericht door middel van heilige profeten in heilige geschriften.

En dan: vanaf 'peri tou huiou' tot aan 'tou kuriou hemon' gaat het over dezelfde persoon: Christus.

Dat is dus één zin.

Ik wil nu uitleggen wat ik bedoel.

Als je dit zo ziet, en je leest in je Bijbelvertaling iets, dan kun je met dit materiaal echt exegetisch plegen.

Met de Griekse tekst kun je dus uitleggen: het goede bericht gaat over Gods Zoon.

Wat is er met die Zoon?

'touw genomenou ek spermatos Dabid – de wordende uit zaad van David (dat is natuurlijk een groot wonder, dit sperma van David, want dit is het resultaat van een daad, waar iedereen moord en brand over schreeuwde (Bathseba), en uit dát zaad wordt Christus voortgebracht. Op zich is dit natuurlijk iets schitterends: genade optima forma) –kata sarka (naar het vlees).

Dan begint het tweede deel over zijn Zoon: tou horisthentos huiou theou.

Nu wil ik je op het volgende wijzen: hij is *geworden* uit het zaad van David, en hij is *bepaald* zoon van God uit opstanding van doden.

Want hij is uit het zaad van David voortgebracht (vlees) en hij is zoon van God bepaald vanuit opstanding van doden (geest).

Zie ook de tegenstelling: kata sarka en kata pneuma hagiosunes (vlees en geest).

Hij *komt* vanuit het zaad van David en Hij wordt *bepaald* vanuit opstanding van doden.

En dan komt natuurlijk het belangrijke punt: wat betekent dat: 'horisthentos'-'bepaald'?

En dan ga je pas écht studeren.

Het begrijpen van dit gedeelte hangt waarschijnlijk vast op het woord 'horisthentos': wat is dat?

En dan ga je wérkelijk Bijbelstudie doen.

De rest is wel duidelijk, maar wat is 'horisthentos'?

'horisthentos' komt van 'horizo', dat betekent: 'afgrenzen, 'bepalen.

Je kunt wel al vast stellen dat er maar één zoon van God is afgegrensd, bepaald, door de opstanding uit de doden, of beter: vanuit opstanding van doden.

Bij een Bijbelstudie vanuit een vertaling moet je je natuurlijk altijd afvragen of er sprake is van kennis of traditie.

Maar als je een Griekse tekst voor je krijgt, dan moet je pas echt studeren.

Dat wil ik er eigenlijk mee zeggen.

En dat je dan vanuit de achtervoegsels en andere grammaticale kenmerken jouw uitleg kunt geven.

Wat is nou èchte Bijbelstudie?

Nou, dat je dit woord 'horisthentos' opzoekt in je concordantie, het liefst in deze vorm.

Misschien denken jullie, dat ik de antwoorden wel even voor jullie op tafel zal gooien, maar zo gaat dat niet.

Ik ben, net als jullie, ook maar een ploeteraar.

Weet je, geleerden (theologen) kunnen je hiermee niet helpen.

Want die vertalen gewoon met hun tradities.

Jullie moeten gewoon alle passages onder elkaar zetten en dan zelf je conclusies trekken.

Maar volgens mij zit in deze passgae de crux bij het woord 'horisthentos'.

Die toevoeging 'en dunamei' is niet in een tegenstelling geplaatst, maar is een extra toevoeging.

En dat is natuurlijk een schitterende toevoeging.

Dat wil ik je ook even laten zien.

Gods Zoon is bepaald 'en dunamei'.

Dat moet je natuurlijk even beeldend voor je zien.

In die kracht, of macht (3^e naamval, de plaats waar) is er iets gebeurd.

Dit 'en dunamei' staat er niet voor niets bij

Want in Gods Woord is elk detail belangrijk.

De toevoeging 'en dunamei': daar spreekt een krachtenveld uit.

Als je dus in alle Schriftplaatsen 'en dunamei' opzoekt, dan krijg je een idee hóe Christus als Gods Zoon is bepaald.

'En dunamei': wat betekent dat dan?

Als je dat gaat uitzoeken, dan krijg je natuurlijk geweldige dingen.

Dingen, die nog nooit iemand heeft uitgezocht.

Dat is het punt met concordant Schriftonderzoek: het is allemaal pionierswerk.

Er is iemand in Amerika geweest (A.E. Knoch) die dertig jaar lang gepubliceerd heeft over deze dingen en hij heeft nog maar een emmertje uit de oceaan gehaald.

Dit is allemaal onontgonnen terrein.

Dit is allemaal maagdelijke grond.

O, ja?

Ja, dat kun je je gewoon niet voorstellen.

Je snapt niet dat de theologen zich hier niet op gestort hebben.

En er ook niet over gepubliceerd hebben.

Dat begrijp je gewoon niet.

Ik stel me zo voor, dat als we een concordante Nederlandse interlineair gaan maken, dat we dan niet weten wat we allemaal tegen zullen komen.

Ik herinner me een broeder die tegen mij zei: ik ben bereid mijn hele theologie in te ruilen voor een goede interlineair.

Dan zeg ik: Amen, broeder.

Want hier staat het in, hoor.

In de Griekse tekst.

En nergens anders.

Maar je moet wel schatgraven.

Want het ligt niet aan de oppervlakte.

Je zult met een drillboor en een pikhouweel aan de slag moeten.

Want het is allemaal verborgen.

Ik noem maar even het voorbeeld 'katabole'.

Moet je voorstellen, bijna tweeduizend jaar christendom.

En in 1912 ontdekte iemand dat 'katabole' 'nederwerping' is.

Dan ben je dus bijna tweeduizend jaar verder.

Over 'bedekking van het Woord' gesproken

We gaan weer terug naar Romeinen 1.

We bekijken de individuele woorden.

‘apostolos – een vanaf gestelde – heel beeldend.

Een ‘prophetos’ – iemand die voor iemand krachtig iets betuigt.

‘anastaseōs nekrōn’ – kijk even naar je Bijbelvertaling: ‘*door zijn* opstanding *uit* de doden’

Allereerst staat er niet ‘door’, maar ‘ek’ –‘vanuit’.

En waar is het woordje ‘zijn’ in de grondtekst?

Want dan had er moeten staan ‘anasteseōs **autou**’.

Net zoals ‘tōn prophetōn autou’.

En ‘tou huiou autou’.

Waar staat ‘uit’ de doden?

Het is een opstanding **van** doden.

Wie zegt dat het *zijn* opstanding is?

Het kan wel een opstanding van dode mensen zijn.

Snap je?

Ik bedoel maar: ik wil niemand in verwarring brengen.

Ik zeg alleen maar: je moet niet vertalen wat er niet staat.

En als je dan aan mij vraagt: ‘Wat betekent dan ‘anastaseōs nekrōn’?

Ik raad je aan elke passage met ‘anastaseōs’ en ‘nekrōn’ te bestuderen, dan zo maar wat speculeren wat de mogelijke betekenis zou kunnen zijn.

Zo zie je maar, als je de Griekse tekst hebt, heb je alles.

En als je een Bijbelvertaling hebt, dan moet je maar hopen dat ze het goed gedaan hebben.

Het volgende moet je je grafisch proberen voor te stellen.

Uit zaad van David (beweging vanuit).

En uit opstanding van doden (beweging vanuit).

Voel je hem?

Ik kan het haast het niet uitleggen.

Ik wil hier ook geen conclusies uit trekken.

Ik zeg alleen maar, dat als je je het grafisch voorstelt, dat je dan zegt: ‘Maar wat betekent het dan?’

En dan zeg ik heel eerlijk: ‘Dat weet ik niet.’

Dat weet ik gewoon niet.

Ik zal eerst uit moeten zoeken wat die uitdrukking ‘ek anastaseōs nekrōn’ betekent.

En dan kan ik pas wat zeggen

Dus het probleem is: hoe meer je je hierin gaat verdiepen, hoe voorzichtiger je wordt.

Hoe meer ik weet, hoe minder ik weet.

Begrijp je?

Het punt is: dat je steeds voorzichtiger wordt met wat Gods Woord werkelijk zegt.

Dat je heel eerbiedig wordt voor het Woord.

Want: wat zegt God eigenlijk?

Snap je wat ik bedoel?

Dát vind ik Bijbelstudie.

Wat bedoelt God als Hij dit en dat zegt?

Dát is voor mij Bijbelstudie.

Niet zeggen: 'Ja, ik vergelijk Klaagliederen met Openbaring.'

Dan zeg ik: 'Ja, broeder, dat is heel mooi, maar, ik bedoel, wat zegt God eigenlijk?'

Wat 'ek anastaseōs nekrōn' precies betekent, dat weet ik niet.

En dan zeg ik: 'Dan moeten we met z'n allen bij elkaar komen, (ik heb het wel eens voorgesteld aan André) en dan zetten we deze uitdrukking (anastaseōs nekrōn) op het bord, en dan gaan we met z'n allen eromheen staan, en dan zeggen we 'waar komen we die woorden nog meer tegen?' en dan gaan we met z'n allen kijken of we de lengte en de breedte en de diepte van deze uitdrukking kunnen bevatten.

Begrijp je nu, waarom ik zeg: ik sta hier niet om jullie nou eens even haarfijn de waarheid te vertellen, maar ik zeg tegen jullie dat dit de instrumenten zijn waarmee je zelf Gods woord kunt onderzoeken.